

C O R

36

CRUENTI IMPERII MONARCHA
VITÆ DOMINUS
OMNIUM FACULTATUM PROMUS CONDUS

Cujus

ANATOMIAM,
DEO TER OPT. MAX. FAV.
SUB PRÆSIDIO
VIRI

NOBILISS. EXCELLENT. EXPERIENTISSIMI
DOMINI

GEORG-BALTHASARIS METZGERI
Med. Doct. Practic. Anat. & Botan. P. P.
Celeberrimi, Facultatis suæ p. t. DECANI
Spectatissimi:

*Domini Præceptoris, Hospitis atque Patroni sui
nullo non honoris & observantia adfectu atatem
prosequendi.*

placidæ PHILIATORUM disquisitioni sistit

JOHANN-DAVID SEUFFERHELD.
IN AUDITORIO MEDICO,
Ad diem August.
Horis consuetis.

TUBINGÆ, Typis Theodorici Werlini,
ANNO MDC LXII.

QUI audit de CORDE hîc agi, non invitus suum nobis assensum largietur, arduum hîc negotium agi. Facilimum quidem est in laudes Cordis excurrere; ubique enim uberrima dicendi suppetit materia: at difficilimum in ejus indolem inquirere, & quid rerum in secreta camera gerat explorare; Principis arcana divulgare periculosissimum. Inquirere in arcana regii status paucis benè cessit, teste *Rolfincio dissertat. de Corde*. Sed superat difficultatem, visceris dignitas, minuit periculum inquisitionis utilitas, vincit necessitas. Historiæ ergò nostræ felix *Ἐὐθεῖο* auspiciū a nomine capiemus.

Thesis I.

COR quasi *κῆρ* aut *κέραι* nonnullis sonat *ὑπὸ τῆς κέραι* Curere: Caloris enim focus est, unde suum cæteræ partes ignem mutuuntur & fomentum. *Isidorus* à *κέραια* accersit, quod *Chrysippus* 3. *de plac. Hipp. & Plat.* 7. quasi *κέραια* à *κέραιον* dominari, dictum vult; ad clavum enim microcosmi sedet, hujusque ad nutum reliquæ se partes componere, necesse habent. *I. Backius* Cordis primatui, si quis alius, infensissimus *dissert. de Corde ὑπὸ τῆς κέραια* ob indefessum, quò gaudet, motum, cum aliis deducere mavult; quò tamen modò rectius cum *Poëtis* factâ literarum metathesi *κέραια* scribendum est. *A. Piccolomineo* *ὑπὸ τῆς κέραιον*, area panaria, dicitur; ut hîc panis pinsitur, ita sanguis ibi & spiritus. Quibus Latium redolet, vel à currendo ceu perpetuum in corpore mobile, vel à cura, quòd omnis hîc sollicitudo & scientiæ causa manet, (à qua conjectura nec *Isidorus* planè alienus est, sequiturque vestigia *Orvenus* 3. *Epigr.* Cor nisi cura nihil) nomen traxisse videtur. *Nostratibus* *Heræ*

quasi *Hertl* ob solidam parenchymatis substantiam, *Martinij* iudicio audit. Censuram *Grammaticis* relinquemus. Interim quid in præsentī hoc sibi nomen velit, ex dictis patet. Ut taceamus varias *καρδιας* in Sacris & aliās obvias notiones, *Hippocrates Veterumque* chorus ferè omnis os ventriculi hâc voce descriperunt, ob mutuum utriusque consensum & symptomatum similitudinem: delicata pars utraque est, utraque doloris impatientissima. Hîc proprio significatui inhæremus.

II. *Viscus est mediū ventris reliquorum facile princeps, sanguinis calorisque vitalis fons & focus.*

III. Principis inter partes nomen locumque meretur Cor, sive dignitatem, sive necessitatem videas; absolutum in cæteras imperium exercet, quæ sine Corde nihil possunt, ut nec Cancellarius aut Major-domus sine rege: quo simili delectatur *C. Hofmannus Comm. I. de us. part. 16.* Unde *Philosophus*, juxtaque cum eo *Veterum & recentiorum* plurimi, quin & suo modo *S. Codex sceptrum*, eidem cum debitis honoris & officii titulis offerunt, jamque aureum (vitalis nectaris) aquarium, animæ regiam, jam caloris focum, vitæ dominum, corporis solem, facultatum omnium promum condum, omnium partium regem, ἡ πᾶν καὶ ὅλον, &c. salutant. Contrà injuriū in nobilissimam partem sunt, qui eidem honorem Principi debitum vel planè negant, & cum *I. Backio d. l. Æsopicæ corniculæ* aliarum avium plumis decoratæ comparant, unde si repetant suas singulæ plumas, nihil præter saltum superfuturum spondent; vel cum cerebro, hepate, testibus imperium dividere jubent; ipsæ enim partes hæ honorem hunc defugiunt, & Cordis se sceptro vel ultro submitunt, cui vitam, vires & omnia accepta referunt. Nec magis hac

a culpa se absolvere norunt, qui ad ornatum Cor comparatum putant, non ad esse, sed bene esse; quod crimen C. Hofmanno imputat Th. Bartholinus in vindic. Anat. Quô enim jure inter ornamenta numeratur illa pars, qua sine ne esse, nedum operari possunt aliæ, unde cæteris non dico alimentum, sed vita ipsa venit, quâ læsâ nemo unquam evasit? Omnium verò iniquissimi censendi, qui cum Riolano ex magnitudine partis dignitatem æstimant: sic profectò pessimè cum viscere nostro ageretur, & nescio cui non putidæ parti suam facile dignitatem cederet. Eleganter Th. Bartholinus in dub. Anat. de lact. thor. defens. contra Riol. respondet: Persarum temp. inspexit Riolanus, cum hæc scriberet, qui reges suos corporis mole excedere volebant, quod Barbaris quoq; in more positum Curtius narrat. Non idem Natura.

IV. Sedem tenet Principe dignam in medio ventre, regio loco secundum Democritum in epist. ad Hipp. de nat. hum. Εν χώρᾳ ἀσφαλῆσάτη 6. de us. part. 7. velut in arce 3. de part. anim. 7. Vicinis partibus ceu satellitibus stipatur, antè sterno, postè vertebri, utrinque costis Δερμὶς & περιβόλις bene vallati circumcirca muri instar 6. de us. part. 2. clauditur, quæ undiquaque ab externis minis immunitatem præstant. Pulmonum lobis ceu molli stragulo involvitur, qui æstus Cœli sententiâ temperant, rapidumque ex omni frangunt parte calorem, nec non in sanguine transcolando interviunt; pericardiô ut vestimento circumjectô 6. de us. part. 16. vestitur, ne suâ facile sede excidat, neve præ ariditate & squalore sub jugi motu deficiat, continuô aquæ aspersu reficitur. Mediastini, cui & diaphragmati pericardii interventu connectitur, ope, ne ad vicinas partes durius allidat in medio suspenditur, in basi

Corde intelligendum venit. Magnas olim turbas hæc de Cordis situ Logica quæstio, ut omnes in arte inutiles vocat *Galenus* 1. *de loc. aff.* 1.3. *de loc. aff.* 1. inter *I. Matthæum* & *L. Esthium* Medicos excitavit, quas legere licet apud *C. Hofmannum comm.* 6. *de us. part.* 2. Rem verbô expeditimus; medium occupat Cor, quantum per vicinas partes licet, præsertim latiori sui parte seu basi; hæ ubi obstant, parte reliquâ, ut venæ cavæ à dextra parte accedenti & diaphragmati cedat, deorsum & sinistrorsum leviter declinat, ubi pulsu sub læva se papilla prædit; situsque hic tam in vivis quàm in mortuis ordinariè obtinet: ubi mutatur, Corque dextrum latus reflexo apice pullat, funesti ferè evenus præludium habet *Cardanus in arte parva*, remque triplici historiâ confirmat. Sed *Cardano* contraria *Riolani* exempla opponimus in *animadvers. in theat. Anat. C. Bauhini*, quocum amicè transigat, si potest. Videtis etiam *Isaaci Catiæri observ. P. Borell. commun.* 17.

VII. Hic antequam abeamus, monenda circa cordis situm nonnulla restant. Ex aliorum ore refert *N. Massal. introduct. Anat.* si exactè Cor medium teneat, facere ambidextros, ubi ad sinistrum vergat, sinistram pro pro dextra esse. Sed sine fundamento. Non situs aut inclinatio cordis, sed influxus caloris partes ad actiones animat; at in omnes æquè partes suos Cor per arterias diffundit radios vivificumque calorem, sive medium exactè teneat, sive ab eo declinet. Causam itaque verius in consuetudine & exercitio quærimus. Nec plus roboris in situ Cordis vulgi persuasio invenit, quàm sinistrò latere affecto magis cordi timent, quàm dextrò. In pleuritide præsertim satis hic anxii sæpè sunt & ægri & Medici. *Z. Lusitanus* ultrò citroque ventilatâ

quaestione tandem cum multis in vulgi partem inclinat
l. 2. hist. Med. Pr. q. 19. Nos parvam periculi differentiam,
 sive dextra sive sinistra pars laboret, agnoscimus; utra-
 que Cordi in medio ferè suspenso vicina est; nec hic
 tam vicinitas, quam visceris situs facit, quàm vasorum
 communio, unde potissimum in damni commercium
 trahitur Cor, eademque ab utraque parte est, metuen-
 da venit. Sed quid de Cordis epithematibus dicendum?
 In sinistro latere & quidem sub mamma ea applicare
 omnes jubent, ut sinistrum ventriculum & aortam hîc
 viciniora citius subeant. Nobis etiam latera præ me-
 dia thoracis parte placent ob faciliorem medicamen-
 torum penetrationem, quam ossea sterni substantia in-
 tercipit; an verò præ dextro sinistrum latus præroga-
 tivâ gaudeat, non immeritò dubitamus; nisi enim per
 venas cum refluxo sanguine, medicamento vis ad Cor
 eat, vix Cordi laboranti succurrere novit: at par san-
 guinis utrinque recursus fit. Motus cordis in sinistro
 manifestus tale quid persuasisse videtur.

VIII. Constat Cor parenchymate diversæ ab alio-
 rum viscerum carne indolis, ut & officio & actione ab
 illis abit. Durum & densum est omnique fibrarum ge-
 nere intertextum, ut sanguinem & spiritus non modò
 fideliter custodiat, sed & eisdem assiduò motu per ar-
 terias in universas corporis regiones propellendis suffi-
 ciat. Fibrarum harum intuitu Cor musculi titulò do-
 navit *Hippocrates de Corde*. Contra tamen præcepto-
 rem & rectè sensit *Pergamenus Doctor 7. de admin. Anat.*
8. 6. de us. part. 8. *A. Piccolomineus* de utriusque concili-
 atione sollicitus musculum naturalem dicit; *Lindenius*
 musculum actione non tendine: *Riolanus & Petrus Lau-*
rembergius verè & *κρίως* sumtâ voce negant, concedunt

impropriè & analogicè. Carnem obvelat tunica tenuissima quidem, ad visceris tamen firmitudinem satis robusta, quam dum artèssimè complectitur, hanc & quicquid intra eam est, colligit & munit. In hydrocardia hic subindè hydatides notantur. Tunicæ huic imprimis circa basin adnascitur adeps, rarius circa conum & reliquam superficiem, eaque nonnunquam copiâ luxuriat in frigidioribus præsertim & pinguioribus, ut Cor huic involutum defuisse imperitiores non semel Anatomici & Aruspices judicârunt. Dividere operam in Cordis humectatione cum pericardio & vices hujus circa basin supplere creditur; sine dubio etiam majora vasa firmitus jungit, & fulcit. *P. Laurembergio* aquam pericardii naturâ frigidiusculam, ne Cor lædat, calefacit; contrâ *A. Laurentio* ceu frigida circumfusa excandescantiam & æstum Cordis nimium temperat. An ex materiæ potius necessitate, quàm in necessarium finem nascitur? Quò modò inferventissima corporis regione concresecat, mirantur omnes. *C. Hofmannus 2. instit. Med. 130. cum Laurentio 9. Anat. 10.* totum hoc opus providentiæ Conditoris adscribit; qui certè à veritate non aberrat; moderatur enim illa ex æquo universas corporis partes; desiderio tamen nostro per omnia non satisfacit, ubi de proximis & naturalibus causis, non illa universali & remota quæritur. Propius rem tangit *Rolfincius diss. de Cord. c. 3.* generatur circa Cor calidissimum ex oleosa sanguinis crebrâ motione separatâ parte, quemadmodum in valida agitatione butyrum separatur à lacte (quo simili utitur *Achillinus*) singulari naturæ providentiâ *Ἐπιπέρας* conferente adipificâ facultate, concurrentibus primis activis caloris & frigoris qualitatibus. Non liquecit autem: calor enim

enim Cordis est blandus, vitalis, generativus, non colli-
quativus aut destructivus. *Riolanus* hunc, ut olei vitrioli
affusione in sturias vertitur oleum tartari, indurari
credit.

IX. Rarius præter adipem etiam pilis vestitur Cor
hirsutumq; evadit. historias supeditant *Plinius l. II. nat.*
hist. 37. V. Maximus l. I. c. 8. Benvenius de abd. morb. caus.
c. 38. Amatus Lusitanus cent. 6. cur. Med. 05. Alii alias.
Audaciæ & calliditatis argumentum ab omnibus habe-
tur. Causam rejicit *Gr. Horstius in epist. med. prior. f. 5.*
in temperamentum Cordis calidius, quod sæpe etiam
thoracem & vicinas hypochondriis partes hirsuta red-
dit, vel ipsò *Galeno teste art. parv. c. 29.*

X. Eunt per Cordis exteriora omnis generis vasa,
privato dicata utui, superficialia, quod per superficiem
excurrant, dicta. (1.) Arteria coronaria; coronat enim
Cordis basin suâ ramificatione, demissis nonnullis pa-
riter surculis per longitudinem ad conum; sanguinem
ad omnem Cordis substantiam, nec non auriculas dif-
fundit; ortum ab aorta trahit. (2.) Vena pari cum ar-
teria, quam comitatur, nomine gaudet, venæ cavæ so-
boles extra Cor nata, quæ reliquum à nutritione san-
guinem ad focum revocat; semilunari ideò valvulâ,
ne restagnet humor, munitur. Duas aliquando arte-
rias unicâ junctas venâ animadvertit *Conringius de cal.*
innat. c. 11. Deusingius in Instit. Anat. utrumque vas ge-
minum vidit. Rami plures & grandiores à vena & ar-
teria ad sinistram, pauciores ad dextram partem abe-
unt, quod & ille grandior & crassior sit, & copiosio-
rem ideò sanguinis affluxum & refluxum postulet.
(3.) Nervi à sexto pari orti, qui fortè præter sensum
utut exiguum & satis obscurum, ut patet ex *historia*

Harvei de gen. anim. Cordi nihil largiuntur, quicquid hîc obloquantur alii, qui motum hinc accersere volunt, & nonnunquam ex obstructione subitanam mortis causam petunt, quos delirate, dicit *C. Hofmannus in instit.* motus enim Cordis non animalis, sed naturalis est, duratque dissecto nervo. *Galenus 6. de us. part. 18.* nonnisi unicum concedit in pericardium tendentem: Nostrates plures in Cor ipsum, auriculas & & majora vasa euntes monstrant, ut videre est apud *Th Bartholinum in Instit Anat.* Solus *Fallopianus* integrum glomum vidit 4. *obs. 15.* sed post ipsum hætenus nemo, nisi fibras illas figurâ nervorum æmulos plures à *Veslingio in Anat.* descriptos huc trahere velis. Hos consensûs cerebri cum corde autores facit *Lindeni*us. Præter vasa recensita nonnulli etiam vasa lymphatica adducunt, lympham in Cor, ceu Oceanum exonerantia, quâ privus sanguis concrevisse non rarò deprehensus fuit, ut abundè probat *Th. Bartholinus in defens. lymphat. contra Riolanum cap. 7.* Terminant autem hæc non in ipsum Cor, ut puram infundant lympham, sed in axillares effusam, antequam in Cor eat, sanguinis societate tingunt, fortè ne suâ limpидitate principem Corporis partem offendat, quod circa chylum etiam fieri videmus. Vide *Th. Barthol. d. l. c. 5. Rolfinccium l. 5. dissert. Anat. c. 25.*

XI. A nervulo quodam de Corde nato, & ad digitum sinistrae præsertim manus minimo proximum excurrente, peculiarem cordis cum hoc digito consensum accerserunt Ægyptii, ut ex *Appione* refert *A. Gellius 10. Noct. Attic. 10.* quem ideò annulis præ aliis ornabant, confectis in templo odoribus illiniebant, annularemque & medicinalem digitum salutabant, secundum

A. Macrobius 7. *Saturn.* 13. cujus tamen facti aliam etiam d. l. causam habes. Sed nihil tale haecenus dexterrimorum, Anatomicorum, vel oculi viderunt, vel manus detexerunt, nec à Corde, ut quidem docuit *Philosophus* 3. *de histor. anim.* 6. verum a spinalis medullæ radicibus nervi distribuuntur. Nec veriora dixit *L. Lemnius* 2. *de occult. natur. mir.* 11. qui tenuem arteriæ cujusdam ductum substituit; arteriæ quidem è Corde exeunt, communem tamen omnem ortum agnoscunt, quæque ad annularem exporrigitur digitum, æquè cum cæteris ab arteria manûs oritur; majoris itaque præ illis momenti non est.

XVII. Adhærent utrinque Cordi ad ventriculorum ostia, ut aures capiti, 6. *de us. part.* 4. appendices geminæ, à situ & figuræ similitudine, auriculæ (an, etiam ab usu, quasi hauriculæ? sanguinem enim hauriunt, & in Cor effundunt,) dictæ. Mediam cum Corde & vasis substantiam habent, ut nec rectè cum *I. Backio*, & *Th. Bartholino* vasa dilatata, nec cum *C. Hofmanno* Cor dilatatum, sed verius Cordis & vasorum substantiam dilatam, & cum utrisque continuam cum *A. Deusingio* dixeris. Amplior & major dextra finistrâ est; magnæ enim venæ cavæ connectitur orificio ad excipiendam reflui sanguinis magnam abundantiam; hæc verò artior paulò pro sanguinis descendens paucitate, venæ pulmonali præstò est. Utraque mollis est & concava, ut cedere, & humorem suscipere; fibrisque nervosis instructa, ut relaxationem & contractionem experiri, susceptumque laxante se Corde ventriculis debitè admetiri queat; hinc invehentibus solum vasis annexæ sunt. Ducunt sanguinem, & quicquid huic accessit, in Cor, dextrâ quidem à partibus reducem cum chylo & lymphâ

Lympha, in axillaribus committis in dextrum; sinistra in pulmones effusum & venæ pulmonalis ope allatum in sinistrum.

XIII. Vocantur ventriculi thalami, sinus cordis, &c. in quos se exonerant auriculæ: Carnea velut aëna repræsentant, multis nervosis musculosisque corpusculis & rectis & transversis pari cum auriculis scopo ad relaxationem s. diastolen & contractionem, s. systolen implicati; in illâ sanguinem ab auriculis accipiunt, in hâc exprimunt. Amplior iterum dexter sinistrô est, sed tenuior; angustior sinister, sed duplô, sæpè triplô crassior & robustior, quòd sanguis hîc perfectior, majorique robore in omnes microcosmi regiones propellendus sit; quò respectu αιμαλινός ille 6. de us. part. 7. hic τριπλαλινός dicitur. Secernitur alter ab altero carneô & densô interstitio, ceu pariete intergerinô, quod septum Anatomici vocant, compluribus scrobiculis ac foveis excavatum. Tortuosa hæc foramina sunt, sed exilia, quorum extremos fines vix cernere licet, secundum Galenum 3. de facult. nat. 15. Helmontius in blas. hum. §. 21. triangulares poros vocat, V. Fort. Plempius in fund. Medic. cum oculis usurpare non potuerit, invisibiles, Naturæ tamen cognitos meatus credit. Per hos sanguis Autorum citat. aliorumque sententiâ ex uno ventriculo in alium transfudat. Sed ne urgeamus cartilagineum aliquando Columbo visum septum hoc, densâ ab altera parte membranâ obductum C. Hofmanno, foveæ hæ potissimis utut curiosô Cor oculô intuentibus ne quidem apparuerunt, ut præter Plempium Arantius observ. Anat. 33. ingenuè confitetur, aliis cum Conringio, Columbo, C. Hofmanno, Harveo, Highmore, Hornio, superficialiæ solùm visæ sunt, in aliquale sanguinis sub Cordis systole

di.

diverticulum, nec in vivis, nec in mortuis, nec in crudo, nec elixo corde, nisi cum *Fr. Mandello*, apud *C. Hofmannum comm. 6. de us. part. 9. 10. 11.* transactio per vim stylô perfodias, pervia. Contra viæ in pulmones omnibus & semper obviæ, sanguini omni transituro satis patent: procul dubio, itaq; huc potius Naturæ jussu, quàm illuc ire debet sanguis; gratisque dicitur, subtilem illic transfudare, crassiorem in pulmones effluere; his enim ambagibus natura in non necessariis non abundans non delectatur. Qui plura hâc de materiâ desiderat, *C. Hofmannum t. d. Slegelium comm. de sanguinis mot. contra Riol M. Hofmannum disp. de sanguinis per Cord. septum impossib. transitu* consulat.

XIV. Motui huic sanguinis quatuor circa Cordis basin vasa destinata sunt, duæ venæ, totidemque arteriæ. Comparantur famosis illis è paradiso oriundis, quæ universam irrigabant terram, fluminibus; quarum illæ in Cor ceu cisternam sanguinem deponunt, hæ exhauriunt, & evehunt. Venarum prima *cava* dicitur, insigni enim præ cæteris cavitate superbit: patenti dextro Cordi ore sanguinem ex hepate & universo corpore refluum, sanguinique commistum chylum advehit, & ne regurgitet, impetum tribus objectis valvulis tricuspидibus coërcet. Hujus ope ab omnibus facile partibus in consensum trahitur Cor, & ab utero, liene, &c. malè affectis, palpitationem, syncopen, & nescio, quæ non damna alia sentit. Comes huic it è dextro Cordis sinu *arteria pulmonalis*, quæ sanguinem per venam sub Cordis diastole infusum imbibit, & ad pulmones sub systole ducit, ut aëre inibi imprægnatus debitèque præparatus, qui quidem à pulmonum nutritione residuus est, ad sinistram, porrò sinum deportetur: hæc
etiam

etiam ne quâ exiit, viâ redire sanguinem patiatur, valvulis sigmoideis tribus instructa est. Deportationi in sinistram sinum *vena* præstò est alia *pulmonalis*: quæ haustum, ex pulmonibus sanguinem, auriculâ sinistrâ intermediente, eò effundit, præcavetque mitralium valvularum operâ retrolapsum, quam iterum comitatur arteria *aorta* quasi *ὄρεα ἀόρατος* ob insignem, ut putant, magnitudinem, dicta: defert quasi manu acceptum ex Corde alimentarium succum & vitalem ignem ad singulas corporis partes, cumque his non rarò varia variorum morborum semina. Tres orificio valvulas semilunares præfixas ostendit, quæ retrò nitenti sanguini viam intercludunt. Et hæc facies vasorum Cordis extra uterum est. In utero paulò aliter se habent. Cum enim hîc ob insufficientem pulmonum motum sanguis omnis ab uno Cordis sinu in alium per medios pulmones duci non possit, æquè tamen partes ut extra uterum suum à Corde demensum petant, alias hîc natura vias sanguini reseravit, partimque hunc è vena cava per foramen ovale, insalutato dextro sinu, in venam pulmonalem, partim ex arteria pulmonali per canaliculum, neglectò sinistrò in aortam ducit, donec foetu jam edito & rarefacto magis perfectioris respirationis ope, pulmone, liberior huc transitus concedatur.

XV. Valvulæ vasorum præprimis arterialium in Corde senum subinde in os degenerant, quod contra autoptas fide plenos imperitè negant *R. Columbus* & *T. Knoblochius in Anat.* Nos similia olim circa magnas arteriarum divaricationes in artubus vetulæ Patavii sæctæ invenimus. *Th. Bartholinus* illud aliquando friabile deprehendit *i. hist. Anat. 50.* Cui bono fiat, interrogatus *Philosophus* esse fulcri gratiâ credit *3. de part. anim. 4.*

quam

quam probabilem censet conjecturam *Galenus 6. de us. part. 19. Th. Bartholinus* summæ naturæ providentiæ adscribit, ut torpidus alioquin sanguis velut stimulo additò ad motum incitaretur *2. hist. Anat. 45.* Sed cum paucissimis & ætatis injuriâ nascatur os hoc, non sine ratione *Bauhinus & Laurembergius* in damnum potius quàm commodum nasci statuunt. Vermibus, lapidibus onustos Cordis sinus *Schenkius l. 2. obs med.* describit, viscidis lentisque in cachecticis, hydropicis, aliisque diuturnis morbis extinctis, humoribus, fibrosisque corporibus implicatos cum *Baubino in theatr. Anat.* notavit *Wepferus*, quibus ad carotides internas & vertebrales propè cerebrum delatis, apoplexiam oriri vidit *Exerc. de l. aff. in apopl.* Adipe interdum referti visi sunt ex *Hippolyti Bosci* observatione, quem tamen fortè post obitum demum, ut cruor solet, concrevisse suspicatur *Conringius de cal. innato c 12. M. Aur. Severinus l. 4. de recond. abscess. nat.* anguis in modum concretam massam depingit, adde *N. Tulp. 1. obs. 27. P. Borellum 1. hist. & obs. medicophys. 88. & alios.*

XVI. Cor numero singulis unicum est, sc. *ὅλον ἀνθρώπῳ πολυκερῶν, εἰς κέρῳ ἕσω.* Plura E. qui finxerunt, vel allegorias vel fabulas amant. Mole præditum exiguâ, cum aliis visceribus si conferas, ad faciliorem motum; grandius, si corpus intuearis, quàm ulli brutorum, ut animalium spirituum proventui sufficiat, censurâ *Rolfincii.* Communiter in longitudine sex, in latitudine & altitudine ferè quatuor transversos digitos habere dicitur. Grandius timidos, minus audaces & generosos facere creditur *ex 3. de part. anim. 4.* quod ad spirituum copiam & inopiam referimus. Increfcere singulis ad quinquagesimum usque annis ad duas drachmas,

totidemque iterum annis pari modo decrefcere, ut vel
ideò terminò omnib9 fatalis fub centefimo anno neces-
fariò inftet, fomnia *AEgyptiorum* fuit, *Anatomicorum*
obfervationib9 contrarium, inventiq; funt non femel,
qui centefimum & plures annos fuperârunt. De figura
nemini non conftat, *Galen.* cono æmula vifa fuit 6. de uf.
part. 6. alii fructui pineæ obtufiori, pyro longiufculo,
metæ, &c. comparant. Causam fuggert *Autor de Anat.*
viv. effe in Cordis tutelam, valorumque exeuntium
commoditatem.

XVII. Reftat ufus Cordis, qui *Anatomicis* Eridos
pomum eft. De hoc quid *Hippocrates*, quid *Plato*, quid
Aristoteles, quid denique *Galenus* fentierint, multis enar-
rat *Lindenius in med. Physiol. art.* 17. Recentiorum judi-
cia collegerunt *Rolfincius de Corde*, *Mæbius fundam. medic.*
Physiol. c. de Corde, fingulos adducere per pagellarum
anguftiam non licet. Noftro judiciò *I. Cor unica*
fanguinis officina eft. Huc enim omnis chylus, fangui-
nis materia, confluit, hinc fanguis ex chylo elaboratus
effluit, huc crudior qui eft & ulterioris expolitionis in-
digus continuò circulò redit. Vias chyli ad Cor pri-
mus monftavit *I. Pecquetus in exper. Anat.* pluribusque
pòft delinearunt *I. Hornius de novo ductu chylif.* *Th. Bar-*
tholinus de thorac. lact. quas tamen vel penitus obftre-
re iterum, vel infufficientiæ folùm accufare cum *Riolano*
hactenò multi tentarunt, fed ut ex *Barthol. dubiis de lact.*
thor. defenf. lact. thor. contra *Riolanum* videre eft; inani
labore. Tandem *L. Bilfius in experientis Anatomicis*, cui
operam fuam ferio locavit *Deufingius de fanguificat. con-*
tra Charleton. de hepat. off. ad Th. Bartholinum vindic hepat.
ad I. Horn. rem omnem fe confeciffe productis roriferis
ductib9 credidit, fed & huc fpe fuâ excidit, ut *Th. Barthol.*

Spic. 2. pro vas. lymph. resp. de exper. Bilf. nec non hep. diff. res. tandemq; dis. Anat. de hep. def. N. Steno resp. ad vind. hep. red. egregiè pluribusq; ostendunt, ad quos curiosos brevitatis amore remittim9. Interim tantum abest, ut minuatur hoc officium Cordis dignitatem, quod quidem E. Leichn. hyp. 1. de sangu. motu & alibi metuit, ut potius augeat, cujus enim potius est, quàm partium principis reliquarum comòdo & conservatiõni studere, cujus potius demensum singulis distribuere? vide in hunc scopum elegantem comparationem, Rosfinc. in lim. dis. de Cord.

XVIII. Nec obstat momentaneus materiæ alimentaris per Cor transitus, quem omnes ferè suspectum habent; si enim hepatis, quod tribus chylus pulsibus secundum *V Valaum l. 1. Inst. c. 6.* antequam decem numerare possis, *c. 12.* transit, sanguificationi ex hypothesi nihil derogat itineris festinatio, multò min9 Cordi, ubi diuturniorem moram agit, nocebit; uno enim per Cor transitu tantillaq; in Corde mora beneficiõ fermentationis, quam hîc iterum experitur chylus plus in Corde, facultatis vitalis sede calorisq; foco, exaltationis spirituum contingit, quàm fortè integra per vasa & habitum corporis circumgyratione, ut benè conjicit *Deusing. de sanguific. contra Charlet.* nec uno per Cor transitu sed ita & reditu crebriori, depositis hinc inde in variis Naturæ emunctoriis, detrimentis, collectisq; alimentaris substantiæ partib9, quæ in dextro Corde inchoatur sanguificatio, in sinistro tandem perficitur, unde sæpè non modò in chylo & lacte, sed & sanguine ipso cibi qualitates adhuc obviæ sunt. Qui sanguinem ante Cor natum objiciunt, refutantur à *Deusing. l. d.* Induit autè lacteus chylus sanguinis purpuram non ob alterantis visceris colorem, quod veterum de sanguificatione hypothesi fuit: ipsa enim viscera affuso sanguini suam debent rubedinem, sanguinisq; purpura resplendet in primis foet9 rudimentis, antequàm viscus ullum rubedine tinctum est, sed ob ipsius materiæ meliorem digestionem, circulationẽ, variamq; variarum partium commistionem & separationem, quod in chymia & metallurgia quotidie obvium. Multis hoc naturæ artificium exemplis declarat *Th. Villis diatribe de ferment. cap. 11. Entius in apolog. pro circul.* à salis acidi commistione ruborem petit, quod cum massæ sanguineæ copiosissimum insit, ideò procul dubio antequam Cor ingreditur chylus, sanguinis connubio gaudet in præviam felicitioris mutationis futuræ dispositionem, *II. Cor spirituum vita-*

rum calidiq; elaboratorium est Spiritus calidique nomine (nec enim hæc distinguimus) nobis subtilissima, calidissima sanguinis pars venit, quò ipsò facile cum *Harveo, Backio & alijs* de existentia spirituum in corpore dubitantibus in gratiam redimus. Sanguinis itaque officina dum audit Cor, nec huic sanguinis parti suam denegare operam potest. Præbent materiam alimenta assumpta, in primis quod in his spirituosum est; aërem verò ut in consortium trahamus, opus non est, pluribusque contra hunc *C. Hofmannus* agit de thorace. III. Cor sanguinem spiritusq; confectos suo de penu toti corpori partibusq; singulis elargitur. Adeo necessaria hæc nectaris vitalis è Corde distributio est, ut cum hæc omnis stet cadatque vitalitas, quod vel unica syncope probat. Exequitur hoc Cor officium perenni suo motu, qui ideò in primis Cordis rudimentis ceu palpitante bulla statim conspicuus est, fitque pulsifica Cordis vi, quâ contractis Cordis lateribus sanguis, qui vel à partibus in Cordis diastole rediit, vel recens è chylo confectus fuit, in omnes corporis regiones arteriarum ope, cumque hoc omnis vita, calor facultatesque omnes propelluntur. Quantum singulis pulsibus effluat, multi majore curiositate, quam utilitate quærunt, nobis ob chartæ angustiam huc evagari non licet; interim difficile, imò impossibile judicamus cum *Kyp. in med. contr. l. 1. c. 13.* certi aliquid hîc determinare. Acceleratur enim & retardatur motus hic pro ratione ætatis, temperamenti, sexus, annorum temporum, animi & corporis motuum aliorumq; de quibus alio tempore. Nunc rivos claudimus.

DEO Soli GLORIA.

Ad Peregrinum Dn. Resp. Cardiognosten Physico-Med.

TE Cor ex cerebro non segni Corde tuentem,
In cerebro multum Cordis habere reor.

Hinc igitur cerebri firma & concordia Cordis,
Ingenijque Tui spiritus inde patet.

IOH. CONRADUS Brodtbeck / Med. D. P. P.
Acad. Tub. h. t. Rector.

EN SEVFFERHELDVM, qui disputat intima CORDIS
Cui fibra CORDIS ventriculique patent?

Annon hunc fas est nunc dicere CARDIOGNOSTEN?
Dignum quo solum nomine Numen erat.

Omnia Respondens sub tanto Praside pandit:
Mene, fenestellâ non opus ergo tuâ,

TOBIAS WAGNER, D. Pro-Cancell. Universitatis

FINIS.